

KDE HLEDAT KVALITU VYUČENÍ?

Dobrych příkladů z praxe je spousta

Česká školní inspekce před časem vytvořila jakýsi ideál, k němuž vztahuje svá četná hodnocení – model *Kvalitní školy*. Ten do jisté míry použila i ve své aktuální tematické zprávě, v níž hledá společné znaky kvalitních škol s učebními obory. Je to zajímavé čtení. Nicméně na dobré učiliště se dá ale dívat i z jiného úhlu pohledu.

Středoškolská populace roste. Školám to přirozeně působí radost, protože v průměru, a to slovo je nutné zdůraznit, je v této vzdělávací sféře volných kapacit stále ještě dost. Ačkoli ještě není definitivně dopočítáno, alespoň v době uzávěrky tohoto čísla UN, v jakých kvantech a v jakých podílech si letos vedly na jedné straně maturitní a na té druhé učební obory, trend je zřejmě jasný – vyučení už dominovat statistikám nebude. Je sice možné, že lokálně se kvůli demografií vyvolanému přetlaku zájmu o maturitní studium může část neúspěšných uchazečů přihlásit do oborů učebního, ale celorepublikově? Stačí se ohlédnout za uplynulou dekádu. Učení hlásí prakticky setrvalý pokles podílu na celkovém středoškolském koláči zaplněných kapacit, byť naštěstí mírný.

To však neznamená, že by se měl dát zvonit umíráček. Ani náhodou. Přestože o tom není každý expert do morku kostí přesvědčen, vyučenci jsou základem prosperity a zároveň soběstačnosti této země, která je nejprůmyslovoji mezi evropskými státy. A této danosti s potenciálem do budoucna se držíme. O tom, že učební obory mají budoucnost, je přesvědčen stát (ústí svých strategií), kraje (jakožto dominantní zřizovatelé středních škol) a také samotná učiliště (kterým i v dobách nejrůznějších krizí buší na dveře zaměstnavatelé lačnicí po kvalifikované pracovní síle). Důkazem této věty je opravdu enormní balík nejrůznějších motivačních nástrojů, programů a akcí, které fungují v terénu napříč republikou. Když se tu a tam vynoří otázka po kvalitě učebních oborů, právě na těchto „opatřeních“ se dá dokázat nejlépe. Ostatně pojďme se na pár příkladů podívat.

Naučíme vás to opravit

Přesně tak se jmenuje projekt, za nímž stojí čtveřice středních odborných škol z Chomutova, Prahy, Plzně a Ostravy a několik výrobců domácích spotřebičů. Jeho smyslem je přilákat uchazeče do oborů

jako Elektromechanik pro zařízení a přístroje, Elektrikář nebo Mechanik elektrotechnik.

Díky v projektu nově vzniklému zaměření „servisní technik pro domácí spotřebiče“ budou jeho absolventi umět posoudit stav domácích spotřebičů (pračky, myčky, kávovaru apod.), stanovit druh závady, její příčinu a rozhodnout o způsobu opravy. Ač se to na první pohled nezdá, při hledání práce by měli nalézt široké uplatnění. Nejenže na pracovním trhu je nedostatek servisních techniků daného zaměření, ale navíc před časem začala platit nová pravidla EU, která výrobcům stanoví zajistit náhradní díly pro elektrozařízení po dobu až deseti let. Výrobci musí k novým spotřebičům přibalit návod na opravu a ty navíc budou muset být vyrobeny tak, aby je bylo možné rozebrat pomocí běžných nástrojů. A kromě toho díky spojení zmíněných odborných škol s klíčovými sociálními partnery mají uchazeči i jejich rodiče garanci kvality profesní přípravy. Skutečnou garancí! Dokonce platí, že i když absolvent nebude chtít pracovat pro nějakou velkou společnost vyrábějící spotřebiče, může se uplatnit v obchodech se spotřebiči, v nezávislé servisní společnosti, v zařízení hotelového nebo restauračního typu nebo stát se OSVČ.

Technika a řemeslo

Anebo z jiného soudku – z pohledu regionu, v tomto případě Plzeňského kraje, kde vznikl v rámci krajského akčního plánovacího projektu pod názvem Technika a řemeslo. Svě síly v něm spojilo minimálně 14 firem působících v regionu a 27 krajských středních škol, takže opět můžeme mluvit o garanci kvality.

Pokud rodiče tuší, že by pro jejich potomka byl vhodný technický obor, ale stále si nejsou jisti, jaký konkrétně, projekt nabízí řešení. Uchazeči o profesní přípravu totiž na speciálním webu projektu najdou nejen informace o daných školách a o firmách nebo o chystaných propagačních

akcích, ale zejména se mohou online formou důkladně zorientovat v nepřeberné nabídce profesí – maturitních a učebních oborů. A o to jde především.

Úspěch z Havířova

A u kvality z pohledu odborné školy, tentokrát s mezinárodním přesahem, se zastavme déle. Jde o Střední školu technických oborů v Havířově-Šumbarku a jejího absolventa Jiřího Pavlíka, který prošel několika odbornými stážemi v projektu Erasmus+. Tento student jako jediný z Česka úspěšně reprezentoval letos v září v Bruselu na setkání „Erasmus+ 35 let – 35 let zkušeností“, které si připomnělo výročí vzniku tohoto velmi oblíbeného evropského vzdělávacího programu.

Co jeho cestě předcházelo? Jiří Pavlík je absolventem několika odborných stáží v projektu Erasmus+. Už v roce 2018 jako žák havířovské školy v rámci projektu Euroscola navštívil Francii, kde se společně s ostatními členy týmu zúčastnil programu v Evropském parlamentu ve Štrasburku.

Foto: archiv školy SŠTO Havířov-Šumbark

Jiří Pavlík

Atelier 211 / Shutterstock

„Vzhledem k tomu, že se Jirka učil v oboru Automechanik a jeho angličtina byla na velmi dobré úrovni, byl vybrán, aby se zúčastnil zahraniční pracovní stáže programu Erasmus+. Ta úplně první stáž ale proběhla před čtyřmi roky v anglickém Portsmouthu, ve kterém strávil dva týdny. Pracoval zde v autoservisu, kde vykonával téměř vše, co se od automechanika očekávalo. Kromě získání cenných pracovních zkušeností poznal také nové lidi, jinou kulturu, a hlavně si ověřil své jazykové znalosti,“ uvedl pro UN ředitel školy Jaroslav Knopp.

„O dva roky později dostal novou nabídku, a to zapojit se do dalšího, tříměsíčního programu Erasmus+. Tentokrát se stáž konala v portugalské Braze. Pobyt využil ke zlepšení své odborné terminologie v angličtině. Vyzkoušel si rovněž, jaké to je žít samostatně v cizině, naučil se zvládat chod domácnosti, postarat se o sebe, což byla pro něj obrovská zkušenost. Po návratu se Jiří zapojil do propagace zahraničních odborných stáží v naší škole. Účastní se Dní otevřených dveří, akcí Erasmus Days a besed se studenty. Jeho přátelská povaha, schopnost komunikace a nadšení pomáhá mnoha dalším studentům překonat strach z jazykové bariéry a zkusit se přihlásit také do projektu,“ dodal J. Knopp.

Podle jeho slov se škole na poli mezinárodních stáží velmi daří. Domínuje v nich samozřejmě program Erasmus+, díky němuž absolvovalo svou pracovní stáž v zahraničí (například v Anglii, Irsku a Portugalsku) více než 170 žáků čtyřletého oboru s maturitou Autotronik a tříletých oborů zakončených výučním listem Automechanik, Autoelektrikář, Strojník silničních strojů, Karosář a nově také oboru Truhlář.

„Naše škola je rovněž držitelem akreditace pro program Erasmus+ až do roku 2027. To nám dává nejen určitou jistotu při financování dosavadních projektových aktivit, ale i šanci, že budeme moci vytvářet aktivity nové,“ řekl J. Knopp a zdůraznil, že zahraniční pobyty jsou důležitým nástrojem k tomu, aby se absolventi všech oborů vyučovaných na šumberské škole nejen aktivně domluvili v běžných životních a pracovních situacích v cizině, ale dokázali tam i na základní úrovni odborně komunikovat.

„Dalším, možná nejvýznamnějším přínosem mobility je osobnostní rozvoj žáků. Pro některé z nich jsou výzvou, neboť realita života v cizí zemi ne vždy odpovídá jejich očekávání a představám. Seznámení se s životním stylem a kulturou daleko od domova je vždy podnětné a obohacující. Všichni žáci se během svého pobytu naučí být samostatnější, spolehlivější a zodpovědnější, a to jsou přínosy, které v budoucnosti určitě ocení zaměstnavatelé, kteří právě takové zaměstnance hledají. Důležité v této souvislosti také je, že na stážích se dbá o rozvoj odbornosti žáků, kteří tak získávají zkušenosti v reálných firmách, což rovněž koresponduje s požadavky zaměstnavatelů kladenými na naše absolventy – mít co nejvíce odborných praktických zkušeností. Samozřejmě jsme rádi, že všichni naši stážisté jsou hodnoceni zahraničními partnery vždy velmi kladně – jsou prý v zaměstnání velice flexibilní, rychle se učí a dobře komunikují,“ připomněl ředitel školy, která si pro tento školní rok naplánovala několik dalších výjezdů. V březnu se 18 žáků různých učebních oborů zúčastní dvoutýdenní stáže v Turecku. V květnu pak bude 14 žáků získávat své zkušenosti v Portugalsku.

V současné době se další tři žáci oboru Automechanik připravují na dlouhodobou tříměsíční stáž v Portugalsku, kterou by měli absolvovat během letních měsíců příštího roku.

Slovo inspekte

Kdo povolanejší by měl mluvit o kvalitě vzdělávání než právě Česká školní inspekce? Shodou okolností před několika dny inspektoři vydali tematickou zprávu pojednávající o společných znacích úspěšných středních škol s učebními neboli „háčkovými“ obory. Dokument volně navazuje na starší šetření na podobné téma, které proběhlo v základních školách. Smyslem čerstvé zprávy je identifikovat fundament okolností, které středním školám umožňují úspěšně vzdělávat žáky navzdory faktu, že podmínky k tomu má každá škola jiné (oborová struktura, skladba podniků v okolí atd.). To vše s přihlédnutím ke specifiku, které je naopak typické pro všechny učební obory – jde například o vyšší zastoupení žáků ohrožených studijním neúspěchem nebo s nižší motivací k učení a s průmětem této skutečnosti do průběhu výuky a rovněž tak o důležitost odborné přípravy pro kvalifikovaný výkon povolání s ohledem na vzdělávací obsah příslušného oboru.

Inspektoři si ke svému zkoumání vybrali dvanáct (ve zprávě anonymizovaných) středních škol (s alespoň jedním, ale i 13 učebními obory) rovnoměrně rozložených po mapě Česka a s ředitelem, který danou školu vede alespoň tři roky. K čemu konkrétně došli? V podstatě k jednoduše formulovanému, leč zároveň nesnadno realizovatelnému návodu na kvalitní „učiliště“.

Sledujme bod po bodu. ▶